

Снимио Д. Гол

Јован Давидовић, генерални директор Холдинг корпорације „Крушик“ Ваљево

НА ПУТУ ОПОРАВКА

Вредност уговорене производње у овој години износи 2,2 милијарде динара, односно 38,9 милиона долара, што је у односу на прошлу годину повећање од 3,63 пута. Извоз се примакао цифри од 40 милиона долара, враћа се поверење купаца из целог света, шири се производни асортиман, а на недавном конкурс за запошљавање пријавила су се 1.323 кандидата. Све то говори да „Крушик“ полако али сигурно израста у поузданог пословног партнера и носиоца развоја ваљевског краја, што је деценијама и био.

Управни одбор Холдинг корпорације „Крушик“ а.д. Ваљево, одлучујући недавно о избору генералног директора, разматрао је пријаве три кандидата и њихове програме рада и развоја предузећа. Одбор је на ту функцију, у наредном четворогодишњем периоду, једногласно изабрао досадашњег генералног директора Јована Давидовића, дипломираног инжењера електронике.

Управни одбор се определио за изабраног кандидата, јер је он предложио свеобухватан Програм рада и развоја у коме је обрадио приказ садашњег стања и изнео основне програмске циљеве и мере за њихово постизање, каже се у образложењу одлуке. На такво опредељење Управног одбора сигурно су утицали и резултати рада остварени у претходном периоду.

Поновни избор за генералног директора ХК „Крушик“ повод је за овај разговор са Јованом Давидовићем.

□ *Какви су Ваши основни програмски циљеви које сте изнели у Програму рада?*

Главни циљеви којима ћу тежити у наредном периоду јесу повећање обима производње, побољшање материјалног положаја запослених, отварање нових радних места, освајање нових – савремених производа и програма и интензивно увођење савремених технологија производње наоружања и војне опреме (НВО).

Основни циљ је стварање јаког и стабилног привредног друштва, извозно оријентисаног, препознатљивог по квалитету и асортиману производног програма на свим тржиштима света.

Програмски циљ је стварање друштва, које ће поново бити покретач развоја не само општине Ваљево, него и шире.

□ *Шта је сада најактуелније у раду и производњи?*

Најактуелнији су, свакако, реализација уговорене производње средстава НВО, затим спровођење другог круга социјалног програма, запошљавање младе радне снаге, изградња погона за лабораторију специјалне муниције, адаптација и реконструкција производних објеката ради побољшавања услова рада...

□ *Како оцењујете пословање током Вашег претходног мандата?*

И поред изузетно неповољних услова привређивања у претходном четворогодишњем периоду, пословање се одвијало у континуитету, првенствено ангажовањем сопствених потенцијала, али и уз помоћ државе. Имајући у виду стање „Крушика“ пре четири године, било је потребно уложити велике напоре да би се вратио изгубљени углед, остварио напредак у пословању, повећали стандард и мотивација запослених.

Производња и реализација су из године у годину расле, а највеће остварење је постигнуто у 2007. години. Реализована је производња у вредности од 624,20 милиона динара, што је у односу на 2003. повећање од 3,2 пута, а у односу на 2006. годину 2,5 пута. У структури остварене реализације, производња за извоз је доминирала и кретала се у распону од 60 до 90 процената. Највећи извоз у износу од 7,9 милиона долара остварен је прошле године.

□ *Шта одликује пословну 2008?*

У 2008. уговорили смо производњу у вредности од 2,2 милијарде динара, односно 38,9 милиона долара. У односу на остварену производњу у 2007. планирано је повећање од 3,63 пута. Најзначајнији и највреднији уговор за-

кључен је са ЈП „Југоимпорт – СДПР“ о испоруци средстава на тржиште Ирака у вредности од 31.553.336 долара, што је резултат акције на државном нивоу, у коју су били укључени и председник Србије и министар одбране. Закључење овог уговора од великог је значаја не само за предузеће већ и за Србију, а за „Крушик“ представља и препород у сваком погледу.

Поред овог уговора са СДПР-ом, закључени су и други комисиони уговори о испоруци робе на тржиште САД у вредности од 1.846.200 долара, Филипина у износу од 1.079.500 долара и 3.406.817 евра, Малезије у износу од 1.445.643 долара, Шпаније у износу од 1.219.534 долара, Кипра у износу од 941.545 евра и тржиште Бангладеша у износу од 415.484 долара. Са задовољством могу да кажем да закључени уговори у овој години, најаве купаца и добијени тендери

Планирано повећање реализације, условиће и повећање зарада запослених у минималном износу од 20 посто у односу на претходну годину, а створиће се услови за додатно стимулисање инвентивног рада и за награђивање посебног залагања.

Најзначајнији и највреднији уговор закључен је са ЈП „Југоимпорт – СДПР“ о испоруци средстава на тржиште Ирака у вредности од 31.553.336 долара, који је резултат акције на државном нивоу, у коју су били укључени и председник Србије и министар одбране.

за нове уговоре гарантују уполненост капацитета у 2009. и дугорочније упошљавање капацитета.

Будући да 2009. године ХК „Крушик“ прославља јубиларни 70. рођендан, очекујем да ће и пословни резултат бити јубиларан, односно да ћемо моћи да констатујемо да је већи део закључених уговора реализован, а пре свих „ирачки“.

Планирано повећање реализације условиће и повећање зарада запослених у минималном износу од 20 посто у односу на претходну годину, а створиће се услови за додатно стимулисање инвентивног рада и за награђивање посебног залагања.

□ *Каква је структура садашње производње?*

Последњих година „Крушик“ је у свом програму развоја и пре-структурисања као основни задатак постављао развој нових производа и усавршавање постојећих. Са жељом да што пре доспемо на тржишта на којима смо некада доминирали, често смо прихватили закључење уговора који су форсирали убрзани развој.

На овај начин освојене су мине продуженог домета РМ60 мм и РМ81 мм, затим ОМ 81 мм М95 и ракета *пламен Д*. Поред набројаних артикала, чије су испоруке ишле из фазе освајања, завршено је и освајање метка 40 мм са ТФГ са варијантама (вежбовни, кумулативни, димни, запаљиви и варијанте НАТОа).

Посебно треба истаћи чињеницу да је у протекле четири године обновљена производња специјалне муниције (осветљавајућих и димних мина у сва три калибра), коју је „Крушик“ производио од 1970. до 1988. године. У структури уговорене производње за ову годину специјална муниција учествује са више од 50 процената.

Овде треба подсетити да је 1999. године у бомбардовању НАТОа тотално уништено око 92 посто производног и пословног простора „Крушика“, до тада слободно можемо рећи светског система, па није мало напора уложено да се ова структура и обим производње обнове.

Утолико смо задовољнији данас, јер уговорене обавезе од око 40 милиона долара у овој години, била би значајне и представљале крупан залагај и за некодашњи „Крушик“.

САРАДЊА СА МИНИСТАРСТВОМ ОДБРАНЕ И ВОЈСКОМ СРБИЈЕ

Министарство одбране је стратешки партнер од изузетног значаја, на бази чијих потреба су својевремено и изграђени и инсталирани капацитети у свим предузећима одбрамбене индустрије Србије.

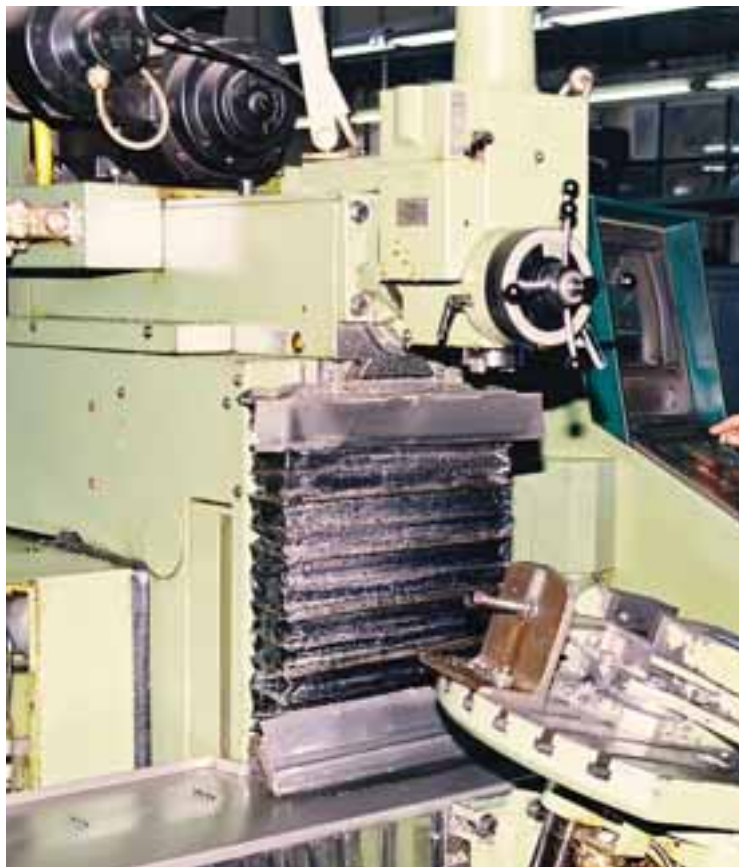
Шта сада у „Крушику“ и другим предузећима очекују од Министарства одбране?

То је пре свега повећање успелности капацитета, кроз уговарање средстава НВО из производних програма, према усвојеном буџету и потребама Министарства, односно повећањем извозних уговора где Министарство одбране може да помогне у оквиру све развијеније билатералне сарадње.

Од Комисије за Наменску индустрију Владе Републике Србије очекује се да изрази Стратегију предузећа из групације „Одбрамбена индустрије Србије“, да образује Фонд за одбрамбену индустрију који би помогао у инвестиционим улагањима и кредитирању извозних послова.

Треба поједноставити процедуре код издавања извозних дозвола, а предузећа наменске индустрије очекују даљу конверзију обавеза (порези, доприноси и др.) у улог државе.

Из „Крушика“ упозоравају да је дошло до драстичног пада успелности капацитета и смањења потреба за производима из основног програма. У 2008. години уговорена су нова средства, додуше у мањем обиму, али очекују да ће резултати постигнути на извозним уговорима повратити поверење Војске Србије за новим, озбиљнијим уговорима, што ће за „Крушик“ бити од изузетне важности не само у финансијском смислу, већ и као референца, с обзиром на то да се већина купаца интересује да ли њихове производе користи и Војска Србије.

□ *Шта се ново планира?*

Нагласак ће бити на усавршавању специјалне муниције дугог домета, осветљавајућих и димних мина у калибру 60 мм и 81/82 мм, у чијој производњи је „Крушик“ лидер на светском тржишту, али и на комплетном развоју нове генерације мина у калибру 120 мм дугог домета.

У наредној години посебна пажња биће на развоју савремених лаких минобацача 60 мм и 81/82 мм за нову генерацију мина. Са освајањем нових минобацача створиће се велике могућности за пласман комплетног минобацачког програма на многа тржишта, што ће нам обезбедити додатну сигурност у пословању.

Поред минобацачког програма, наставиће се развој нових бојних глава за ракету *маљутка* (2М-кумулативна, 2Ф-фугасна и 2Т-тандем), муниције у калибру 40 мм, а обезбедиће се и услови за увођење потпуно нових технологија, као што су производња иританта за специјална средства, односно пресовање балистичких заштитних плоча, затим ревитализација технологија без којих нема ефикаснијег пословања, као што су ковање, наливање фосфора и друго.

□ *Како изгледа организација Холдинга?*

Холдинг корпорација за металопрераду, оснивање, финансирање и управљање „Крушик“ а. д., Ваљево организована је као отворено акционарско друштво.

У холдинг систему ХК „Крушик“ има положај матичног предузећа у односу на „Крушик“ зависна предузећа.

„Крушик“ зависна предузећа са 51 посто учешћа основног капитала Корпорације „Крушик“ у зависном предузећу јесу „Крушик – Арматуре“ и „Крушик – Фабрика машина и опреме“.

Са 100 посто учешћа у укупном основном капиталу, Корпорација „Крушик“ је оснивач друштва с ограниченом одговорношћу „Крушик – Истраживачко развојни центар“ Ваљево.

Како се одвија приватизација зависних предузећа и какве проблеме то доноси?

У току 2006. и 2007. године, према закључку Владе од 10. марта 2005, приватизовано је пет зависних предузећа ХК „Крушик“, четири зависна предузећа припојена су матичном, а још два предузећа нису приватизована. ХК „Крушик“ је у зависним предузећима имао учешће у капиталу од 51 до 100 посто. Поред два зависна предузећа („Крушик – Арматуре“ и „Крушик – ФМО“, која нису приватизована, локацијски и пословно за ХК „Крушик“ везано је Друштвено предузеће „Текстилне машине“ чија је приватизација у току.

Продајом удела у зависним предузећима ХК „Крушик“ је остварио капиталне губитке. Неприватизована зависна предузећа и ДП „Текстилне машине“ налазе се у центру матичног предузећа, располажу са пословним простором и опремом која је неопходна матичном предузећу и имају укупно 93 запослена, већином производних квалификација.

Њиховом приватизацијом створили би се проблеме у раздвајању на посебне целине, с обзиром на то да се локацијски налазе у средишту матичног предузећа, а оно би остало без потребног пословног простора и опреме. У складу са закључцима са састанка одржаног у Министарству економије и регионалног развоја, 6. марта ове године, органи управљања дали су предлог да се надлежним министарствима упуту захтев за измену закључка Владе, у смислу одустајања од даљег тока приватизације, односно да се наведена два зависна предузећа и ДП „Текстилне

У овој години „Крушик“ је запослио 250 нових радника, чиме се мало привредних друштава може похвалити.

Вредност планираних инвестиционих улагања у периоду 2008–2010. износи 14.267.143 евра, а у обзир су узета само најнеопходнија улагања за побољшање услова рада у непосредној производњи и заштите на раду.

машине“ припоје матичном друштву. Сматрам да је овај предлог најцелисходнији и најприхватљивији и неопходна је његова што бржа реализација.

□ Колика је вредност инвестиционих улагања?

Вредност планираних инвестиционих улагања у периоду 2008–2010. износи 14.267.143 евра, а у обзир су узета само најнеопходнија улагања за побољшање услова рада у непосредној производњи и заштите на раду.

Ова средства једино се могу обезбедити из Националног инвестиционог плана, Фонда за одбрамбену индустрију, отварањем повољних кредитних линија за инвестирање у наменске капацитете или улагањем стратешких партнера као што ЈП „Југоимпорт – СДПР“ улаже у нову ковачницу или погон за израду балистичке заштитне опреме.

ПОДМЛАЂИВАЊЕ КАДРА

Побољшање кадровске структуре, тачније подмлађивање и запошљавање младих стручњака, већ је започето у „Крушику“. То је и неопходно јер је реализацијом социјалног програма предузеће добровољно напустило 260 запослених, а још око 30 учиниће то до краја године.

Побољшање ће се остварити пријемом потребног кадра одређених квалификација, затим младих радника за рад у производњи и поновним стипендирањем дефицитарних кадрова.

Пажњу је привукао податак да се на јавни позив за запошљавање, објављен у локалном листу, у предвиђеном року пријавило укупно 1.323 кандидата.

Око 180 кандидата засноваће радни однос на одређено време, у оквиру кога ће се реализовати њихова обука и провера способности.

Ако се томе дода пријем 35 пиротехничара у мају ове године и 35 кандидата за послове механичке обраде у јуну, долази се до импозантне бројке од 250 запослених у 2008, чиме се мало привредних друштава може похвалити.

Подмлађивањем се стварају предуслови да се са генерације на генерацију пренесе знање, што је највећи квалитет и капитал.

Планиране инвестиције у 2008. јесу изградња објекта Нова ковачница и оспособљавање технологије ковања, набавка опреме за технологију ротационог извлачења, санација метролошке лабораторије и лабораторије за испитивање материјала, санација погона за пречишћавање отпадних вода и друго.

Дакле, реч је о приоритетним улагањима у виталне технологије без којих се пословање не може нормално одвијати. Због њиховог недостатка сада морамо да увозимо елементе и склопове по знатно већим ценама и неадекватног квалитета. Изградњом објекта нове ковачнице обезбедила би се уштеда у трошковима, већа успеленост, супституција увоза, потребан ниво квалитета, али и могућност давања услуга домаћим и страним партнерима.

□ Шта се предузима на побољшању услова рада запослених?

Планирамо адаптацију и реконструкцију појединих производних објеката по приоритету (објекат „Пресерај“, објекат „Упаљачница“, објекти РЈ 1-Фосфорана, магацини челика, амбалаже и готових производа). За те објекте изабрани су извођачи радова, потписани су уговори на основу којих ће санација објеката бити завршена до краја године, па очекујем да ћемо зиму дочекати у условнијим објектима.

Поред наведених радова, један од приоритетних задатака биће и обезбеђење континуираног грејања у зимским месецима, али и поправка санитарних чворова, гардеробних просторија и уређење просторија за исхрану.

□ Лажња се свакако поклања и побољшању ефикасности функционисања система квалитета. Шта су приоритети?

Поред побољшања функционисања Система менаџмента квалитетом, у наредном периоду завршиће се активности око акредитације метролошке лабораторије, сагласно захтевима стандарда СРПС ИСО 17025/06, која ће поново постати овлашћена за баждарење и прегледе мерних средстава, како за наше потребе тако и за друге кориснике.

Планирано је да се до половине 2009. изврши сертификација Интегрисаног менаџмент система по захтевима стандарда ЈУС ИСО 9001/2001, ЈУС ИСО 14001/2005 (заштита животне средине) и ОХСАС 18001/2000 (заштита здравља и безбедности на раду). ■

Раденко МУТАВЦИЋ